

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN DÜNYAYA BAKIŞI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri mübarek günlerin, ayların, zamanların bereketinden cümlenizi âzâmî istifade edenlerden eyesin...

a.Şa'ban Ayında Sünneti Öğrenelim!

Bugün biliyorsunuz, Şa'ban ayına girmiş bulunuyoruz, Şa'ban'ın ikisi... Perşembe günü Şa'ban'ın biriydi, cuma günü Şa'ban ayının ikisi. Bu Receb, Şa'ban ve Ramazan'a Üç Aylar diyoruz. Bu Üç Aylar hakkında Peygamber Efendimiz'in özel ihtimamı, sevgisi, tavsiyeleri olduğunu daha önceki konuşmalarımda çok söyledim. Hatırınızda kalmıştır, Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:¹

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ وَشَعْبَانُ شَهْرِي
وَرَمَضَانُ شَهْرُ أُمَّتِي
(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلًا)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *İbn-i Asâkir*, *Mu'cem*, c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358;

Câmiu'l-Ehâdîs, c.XIII, s.109, no:12682.

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ayıdır. (*Ve şa'bânü şehri*) Şa'ban ayı benim ayımdır. (*Ve ramadânu şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır.” Tabii, bugün Şa'ban'ın ikisi olunca, Ramazan'a da bir ay kaldığını hemen hatırlıyoruz, heyecanlanıyoruz.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Receb ayının Allah'ın ayı olması... Tabii bütün aylar, zamanlar, yıllar, dünya, gökler, yerler, varlıklar, her şey Allah'ın...

Tüm yaratıklar, hepsi Allah'ın yarattığı, Allah'ın mülkü, Allah'ın sahibi olduğu varlıklar... Ama Receb ayının Allah'ın ayı olması; “Onda Allah'a yönelelim, tevbe edelim! Allah tevbeleri kabul eder. Allah'ın kullarının dönüşlerini kabul ettiği aydır.” diye, sizi Receb ayında ibadetlere teşvik etmiştik.

Şa'ban da, Peygamber SAS Efendimiz'in ayı. Şa'ban ayının başındayız. Şa'ban ayında da Peygamber SAS Efendimiz'i iyi tanımağa, onun sünnet-i seniyyesini öğrenmeğe ve uygulamayağa gayret etmeliyiz diye düşünüyorum.

Biliyorsunuz, cennete ancak mü'minler girecek, müslümanlar girecek. Allah'ın varlığını, birliğini anlayabilmiş, sezebilmiş olanlar, inanmış olanlar, küfre ve şirke düşmemiş olanlar, bâtil, yanlış inançlarda kalmamış olanlar, hayatını güzel geçirmiş olanlar girecek cennete...

Mü'min olanlar girecek ama, insan mü'min ve müslüman olduktan sonra ne yapacağını, Peygamber SAS Efendimiz'e bakarak öğrenecek. Peygamber SAS, kendisine Kur'an-ı Kerim indirilen, ümmetin, insanların Kur'an'ı en iyi bilenidir; bir. Çünkü kendisine indirilmiş. En iyi uygulayanı; iki... Peygamber SAS, Kur'an-ı Kerim iner inmez, onun ahkâmına göre derhal uygulamayı kendisi bizzat yapardı.

Onun için, Kur'an-ı Kerim'e uygun yaşamak, Allah'ın emirlerini tutacak bir müslüman olarak yaşamak isteyen bir kimse ne yapacak?.. Peygamber SAS Efendimiz'i kendisine örnek alacak...

Sünnetini öğrenecek, hayatını öğrenecek, zihniyetini öğrenecek, hayat hakkındaki görüşlerini öğrenecek; kendisini ona göre ayarlayacak. Çünkü, ondan daha iyi Kur'an'ı anlayabilmiş, Allah'a güzel kulluğu yapabilmiş kimse yok... En güzel kulluğu yapan o, Kur'an'ı en iyi anlayan o...

En iyi müslümanın nasıl olması gerektiğini düşündüğümüz zaman, karşımızdaki en güzel örnek, nümûne, örnek insan, parmakla gösterilecek insan, ibret alınacak, uyulacak insan Peygamber SAS Efendimiz...

Onun için, mâdem Şa'ban ayı Peygamber SAS Efendimiz'in ayıdır, kısaca Peygamber Efendimiz'in sünnetine ittibâyı öğrenmeliyiz. Çünkü cennetin yolu sünnete uymaktan gider.

Bid'attan gitmek isteyen, bid'atlara düşen, bid'atları uygulayan kimseler cennete gidemeyecekler.

Onun için, bid'atlardan kaçınmak çok önemlidir. Alimlerimiz, müslümanları bid'atlardan şiddetle korumağa çalışmışlardır.

Sünnet-i seniyyeye sarılmak, dinimizin aslı esasıdır. Bu ayda onu öğrenelim! Sahih bir kitaptan, kısa bir kitaptan Peygamber Efendimiz'in hayatını, hadis-i şeriflerini okuyalım!..

Meselâ, *Riyâzu's-Sâlihîn* kitabını Şa'ban ayı içinde hatmedelim, bitirelim, olsun bitsin. Tamâmen şöyle Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi ve sözleriyle ilgili bir kanaatimiz oluşsun. Bakalım, bizim dünyaya bakışımız nasılmış, Peygamber Efendimiz'in bakışı nasılmış?.. Bakalım bizim felsefemiz, aklımız, fikrimiz ne imiş, gönlümüz nelere kayıyormuş, neleri doğru görüyormuş; Peygamber SAS Efendimiz neleri doğru görüyormuş?.. Anlamamıza imkân çıkacak. Tabii, kendimizi tashih edeceğiz, düzenleyeceğiz.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz'e ittibâ etmeyi esas alalım! Sîret kitaplarını, hadis kitaplarını okuyarak, bu Peygamber Efendimiz'in ayı olduğunu kendisinin bildirdiği, Efendimiz'in hadis-i şerifte bizzat kendisinin ifade ettiği Şa'ban ayını Efendimiz'le meşgul olarak geçirelim!.. Ramazan'a en iyi hazırlık öylece olmuş olur.

b.Hikmet Nuru ve Açlık

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Hüreyre RA'ın bize rivayet buyurduğuna göre, buyuruyor ki:²

نُورُ الْحِكْمَةِ الْجُوعُ وَرَأْسُ الدِّينِ تَرْكُ الدُّنْيَا وَ
الْقُرْبَةَ إِلَى اللَّهِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُو مِنْهُمْ
وَالْبُعْدُ مِنَ اللَّهِ الَّذِي قُوِيَ بِهِ عَلَى الْمَعَاصِي
الشَّبَعُ فَلَا تَشْبَعُوا بَطُونَكُمْ فَتُطْفِئُ نُورَ الْحِكْمَةِ
مِنْ صُدُورِكُمْ فَإِنَّ الْحِكْمَةَ تَسْطَعُ فِي الْقَلْبِ مِثْلَ

السِّرَاجِ

(كر. عن أبي هريرة)

RE. 453/10 (Nûru'l-hikmeti el-cûu, ve re'sü'd-dîni terkü'd- dünyâ, ve'l-kurbeti ila'llâhi hubbü'l-mesâkîne ve'd-dünüvvü minhüm, ve'l-bu'du mina'llâhi'llezî kuviye bihî ale'l-meâsi's-şibau, felâ teşbeù bütuneküm fetutfiü nûra'l-hikmeti min sudûriküm, feinne'l-hikmete testau fi'l-kalbi misle's-sirâc.) Sadaka rasûlü'llâh.

Bu hadis-i şerif, Peygamber Efendimiz'in dünyaya nasıl baktığını gösteren bir hadis-i şerif olduğu için okudum. Hani siz Şa'ban ayı boyunca okuyacaksınız, tabii göreceksiniz; ben başında işi bir anlatayım diye bu hadis-i şerifi seçtim size.

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.247, no:6730; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.447, no:2340; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1327, no:43479; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.285, no:28494.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Nûru'l-hikmeti el-cûu*) “Hikmetin nuru açlıktır.” Biliyorsunuz, hikmet çok güzel bir vasıftır. İnsanın hikmet sahibi olması, hakîm insan olması, yâni iyi düşünen, yaptığı her işi muhkem yapan, sağlam yapan, hikmetli yapan insan olması demektir. Bunu böyle yapabilmek meziyet ve kabiliyetini kazanmaya hikmet derler.

İşte bu hikmet nasıl oluşur?.. Her şeyin gerçeğini görebilmek için nur lâzım! Hikmetin nuru, hikmete sebep olan nur kaynağı nedir?.. (*El-cû'*) Açlıktır, yâni oruçtur. İnsan oruç tutacak, oruç tutmadığı zaman da az yiyerek biraz açlığı fazla devam ettirecek muhterem dinleyiciler!.. O zaman insanın gönlünde hikmet dediğimiz vasıf meydana gelecek. Yâni hakîmlik sıfatı, yâni filozofluk diyoruz, mütefekkirlik diyoruz, her şeyi düşünüp taşınıp yerli yerince yapabilme... Tutarlı insan, erdemli insan, bilge insan diyoruz. Bilge kelimesi kullanılıyor, hakîm kelimesi için.

Bu nasıl olacak?.. İnsanın düşünmesiyle... Düşünme nasıl olacak?.. Düşünmenin rahat, baskısız olabilmesi için, nefsinin tesirinden, şeytanın baskısından insanın kurtulması lâzım! O zaman rahat düşünebilir. Yoksa, nefsi bir taraftan baskı yaparken, bir taraftan şeytan etrafında dönüp bir tarafa çekmeğe çalışırken, insan gerçekleri göremez. Yanılır, yanlış tercihte bulunur, günaha sapar, günahı işler, şeytana uyar, nefesine uyar, kötü işler yapar.

İşte bunları yapmamak için; gerçekleri görebilmek, yaptığı işi muhkem ve erdemli ve bilgece, hakîmâne yapabilmek için, açlık lâzım!..

Aç oldu mu ne oluyor?.. Neden açlık böyle bir nur meydana getiriyor insanda?.. Aç oldu mu, nefsi zayıflıyor. O zaman, nefsinin arzuları azalıyor; nefsin arzularına karşı direnç çoğalıyor. O zaman insan sâlim düşünme, sâlim karar verme haline sahip oluyor.

Ama nefsi çok kuvvetli olduğu zaman, nefsi onu sürüklüyor âdetâ... Azgın bir atın sahibini sürüklediği gibi, veya düşmüş olan süvarisinin özengisine ayağı takılmış, at koşuyor boyna... Kafası parçalanır süvarinin, öyle götürür gider azgın bir at, katır, neyse böyle bir hayvan. Onun için, özellikle nefsin baskısından uzak olmayı sağlıyor açlık. Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

Açlığı kendisi de tercih etmiştir ve çok oruç tutmuştur. Receb ayı çok oruç tuttuğu bir aydır. Şa'ban ayında da tutardı Peygamber Efendimiz. Yalnız bir tavsiyesi var: Şa'ban ayının ikinci yarısından sonra, yâni 15'inden sonra; Berat Gecesi olacak, biliyorsunuz 15. gecesi; ondan sonra biraz oruç tutmamayı tavsiye ediyor. Neden?.. Oruç tutmasın da, insanın vücudu biraz kuvvetlensin, Ramazana hazırlık olsun diye. Ramazana hazırlıklı girmek için... Ama Şa'ban'da da çok oruç tutardı Peygamber Efendimiz.

Aç durmayı hikmetin belirmesi için bir çare olarak tavsiye buyuruyor. Halbuki biz böyle yapmayız, dâimâ kendimizi doyurmağa çalışırız. Ondan sonra da fazla kilolar olur, kolesterol olur; karaciğerde rahatsızlıklar başlar, damarlarda kireçlenmeler, sertlikler başlar... Bundan dolayı çeşitli hastalıklar zuhur eder.

Pek çok hastalık tokluktan oluyor. Dengeli bir tarzda insan aç durduğu zaman, vücudu çok sağlam oluyor. Yâni, vücudu zayıf düşürmeyecek şekilde açlığı devam ettirmeliyiz.

(*Nûrû'l-hikmeti'l-cû'*) Bir cümlesi bu hadis-i şerifte bu. Anlayalım, biz başka türlü düşünüyoruz, Peygamber Efendimiz başka türlü düşünüyor... O halde kendimizi düzenleyeceğiz. Pazartesi perşembe oruçları turalım! İşte bu Şa'ban ayının başında, perşembe gününü oruç tutanlar tuttular. Bugün benim konuşmamı dinliyorsunuz, zamanı geçti. Hiç olmazsa yarın, öbür gün oruç tutarsınız. Böylece oruçla, bu açlığın faziletinden faydalanırsınız.

Bir de başka zamanlarda da çok yemeyerek, az yiyerek, yâni yemeyi biraz azaltarak, hikmet nurunun sizde belirmesini sağlamağa çalışın!.. Efendimiz'in tavsiyesi bu...

Cümle devam ediyor, hadis-i şerifin içindeki akış devam ediyor. Birinci cümlecik bitti, ikinci cümlecik:

(*Ve re'sü'd-dîni terkü'd-dünyâ*) "Dinin başı, dindarlığın, iyi bir mü'min olmanın, müslüman olmanın, sağlam müslüman esası temeli, kaynağı, dünyayı terk etmektir." Buyurun,

burada da işte bizim bugünkü alışkanlıklarımıza, düşüncemize, felsefemize aykırı bir şeyle karşılaştık. Peygamber Efendimiz, dünyayı terk etmeyi dindarlığın temeli sayıyor, kaynağı sayıyor, başı sayıyor, esası sayıyor.

Nedir bu dünyayı terk etmek?.. Tabii bunu, birçok defalar izah ettim: Dünya, yeryüzü demek değil. Yeryüzünü terk edip de fezalara gitmek veya cemiyeti terk edip mağaralara gitmek demek değil... Dünyanın terki demek, gönlünden dünya sevgisini, kafasından dünyayı amaç edinmeyi çıkarmak demek...

Meselâ, kendi kendinizi yoklayın, amacınız ne?..

“—Benim esas amacım Allah’ın rızasını kazanmak, cennete girmek...”

Tamam, sen zengin de olsan, hayatını ne türlü geçiriyorsan geçir, amacın ahiret... Demek ki sen dünyayı isteyen bir insan değilsin!.. Ama bir insan eğer:

“—Efendim, ben şöyle zengin olayım, böyle zengin olayım, şöyle mevkî makam sahibi olayım!” diye düşünüyorsa...

E pekiyi, dînî görevler, ibadetler, hayır hasenât, Allah için yapılması gereken fedâkârlıklar...

“—Boş ver, ahiret ne mâlûm; ya olur, ya olmaz...” diyor.

Ahireti düşünecek zamanı yok, bütün gâyesi dünya... İşte dünya ehli bu!.. Yâni ahireti düşünmeyip, dünyanın mevkîini, makamını, lezzetini, zevkini, keyfini düşünüp, amacı dünya olan kimse ehl-i dünya oluyor.

Amacı ahiret olan kimse, hakîkî dindar oluyor. İşte o dünyayı amaç edinmeyip terk etmek, ahireti düşünmek, cenneti kazanmak istemek, Allah'ın rızasını kazanmak istemek terk-i dünya oluyor.

Meselâ, çok zengin bir insan düşünün: Arabaları var, yatları var, yalısı var, çok zengin ama, ahireti kazanmak istiyor, Allah'ın razısını kazanmak istiyor. O şimdi öyle olduğu için, zekâtını verir, hayrını verir, cami yaptırır, köprü yaptırır, mektep yaptırır; yetimlere bakar, dullara bakar... İşte bak, adam dünyayı düşünse, bu paraları biriktirmeyi, arttırmayı düşünür. Dünyayı düşünmüyor; ahireti düşündüğü için, dünyalığı ahireti kazanmada sarf ediyor. İşte bu ahiret ehli...

Onun için, terki'd-dünyâ'dan maksat, cemiyetteki vazifelerimiz, toplumdaki üzerimize düşen yükleri yüklenip yapmaktan kaçınmak, dağ başlarına gidip ibadet etmek değil; amacı Allah'ın rızası olma tarafına döndürmek, ahireti kazanmağa döndürmek demek... İsterse çok zengin olsun. Tabii, kazanmakta da o zaman helâl kazanmayı düşünecek, harcamakta da Allah'ın rızasını düşünecek. Dinin aslı işte budur.

(*Ve'l-kurbeti ila'llâhi hubbü'l-mesâkîn*)
Cenâb-ı Mevlâ'ya yaklaşmak, hani Allah'a yakın kul olmak, ermiş kul olmak diyoruz. Allah'a yaklaşmanın, Allah'a kurbiyyetin kaynağını söylüyor, sebebinin ne olduğunu söylüyor: (*Hubbü'l-mesâkîn*) “Miskinleri, fakirleri sevmektir.” diye bildiriyor Efendimiz.

Şimdi biz, burada da biraz ters düştük Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifine... Biz şimdi umûmiyetle miskinleri, fakirleri sevmeyiz. Bir insanın giyimi kuşamı derbederse, yüzümüzü çeviririz. İyi giyimli, yakışıklı, zengin insanı severiz. Onlardan dost edinmeye çalışırız. Onlarla iyi bir mahallede oturmağa çalışırız.

Ama Peygamber Efendimiz miskinleri severdi, onların arasına giderdi, otururdu. Eline geçeni onların yemesi içmesi için, ihtiyaçlarının karşılanması için harcardı.

Şimdi ben bugün, tıbbî birtakım tedaviler için bizim Şâdiye Hatun Polikliniği'ne gittim. Orada çok şeyler görüyorum. Çok fakirler var, çok yoksullar var, çok hastalar var... Parası olmadığı için tedavisini yaptıramayanlar var... Tedavisini yaptırıp parasını ödeyemeyenler var... Mecbûren hastaneye düşüp de, ilaç parası bulamayanlar, kan parası bulamayanlar var... İşte onları seveceğiz, tanıyacağız, onların yardımına koşacağız. Fakirleri sevmemiz lâzım!..

Evet, üstü başı kirli olabilir, gösterişi güzel olmayabilir. Hattâ, tahsili filân az olduğundan, çok kibar, çok iyi yetişmiş hanımefendiler,

beyefendiler, veya onların tertemiz çocukları gibi sevimli de olmayabilir ama, olsun, biz onlara bakmayacağız, onlara yardım elini uzatacağız. İşte Allah'a yakınlık böyle oluyor.

Öyle sanıyorum ki, bu da bizim bugünkü yaşam tarzımıza, kafamıza, düşüncelerimize ters düştü. Demek ki biz, dinin esas kavramlarını kavrayamamışız. Meselâ; hep doymaya çalışırız, açlığın bir fazilet olduğunu anlayamamışız... Hep dünyalık isteriz; dünyayı terk etmenin, dinin aslı olduğunu anlayamamışız... Hep zenginleri, güzelleri, yakışıklıları, temiz pakları severiz. Herkes güzeli seviyor. Hattâ birileri kalkıyor kurnaz kurnaz, bıyık altından gülerek, "Güzeli sevmek sevaptır!" filân gibi lastikli sözler söylüyor. İşte bak, asıl Peygamber Efendimiz ne buyuruyor: Miskinleri, yoksulları, fakirleri sevebiliyor musun? Yoksul babası olabiliyor musun?.. Gecekondu mahallelerine gidip de, orada binbir dert içinde kıvranan insanların halini anlayıp, onlara yardıma koşabiliyor musun?.. Gülecek yerde ağlamanın ne kadar tatlı olduğunu anlayabiliyor musun?..

Ben şimdi bugün biraz oralarda gezdim, sobasız yerlerde kaldım. Ellerim dondu, ayaklarım dondu. Kaloriferli yerde yaşamak kolay da, bir de sobasızların halini insanın anlaması lâzım!.. Rutubetli yerlerde, iliklerine kadar soğğun şiddetini hissedip de, fakirlerin neler çektiğini anlamak lâzım!..

Fakirleri sevebilmek... Bak, Allah'a yakınlık, fakirleri sevmekle oluyormuş.

“—Tamam, seviyoruz, fakirlere acıyoruz da; hocam, ben köşkümde durayım, onlardan uzak olayım! Gecekondu mahallesine gitmek, onlara yakın yerlere gitmek kolay değil... Oralarda sokaklar çamurdur, pis, pasaklı, isli, üstüm başım kirlenir, çamurlanır. Aman bana oraya gitmeyi tavsiye etmeğe kalkma!..”

Ama bak Peygamber Efendimiz ne buyuruyor:

(*Ve'd-dünüvvü minhüm*) Onlara yakın olmayı tavsiye ediyor. Hem sevecek, hem de yakın olacak, kaçmayacak, uzakta durmayacak. Onlara hizmet ettikçe, Allah'a yaklaşacak. Onlara iyilik yaptıkça, bir fakirin yarasını sardıkça, bir hastanın parasını ödedikçe, bir kömürsüze kömür aldıkça, Allah'a yaklaşacak... Şu veya bu şekilde, çeşitleri var tabii insanın gönlünü almanın, sevindirmenin... Onu yaptıkça Allah'a yaklaşacak.

Demek ki, cümleleri tekrar sindire sindire düşünelim! Kendimizin ne kadar asıl çizgiden uzaklaştığımızı anlayıp hizaya geelim! Hikmetin nûru açılmış; orucu ve yemeği azaltmayı bir kere kendimize karar alalım, esas kaide edinelim!..

Dinin aslı, başı, esası dünyayı terk etmekmiş; dünyayı şu gönlümüzden çıkartalım! Bir gün nasıl olsa, dünyadan ayrılıp ahirete gideceğiz; ahireti düşünelim, ahireti kazanmağa çalışalım!.. Dünyadaki faaliyetlerimizi, cemiyet içindeki görevlerimizi yapalım ama, sevap kazanmak amacıyla yapalım, ahireti kazanmak maksadıyla yapalım!..

(*Ve'l-bu'dü mina'llâh*) "Allah'tan uzaklaşmanın sebebi, (*ellezî kuviye bihî ale'l-meàsî*) öyle bir şeydir ki, onunla insan günah işlemek hususunda güç kazanıyor, güçleniyor. Günah işlemeğe karşı hazırlıklarını tamamlamış oluyor, günah işleyecek duruma geliyor. Günah işlemeğe kuvvet kazanıyor. Güç kazandırıcı, Allah'tan uzaklaştırıcı şey nedir?.. (*Eş-şiba'*) "Tokluk." Meselâ; gelsin kebaplar, salatalar, tatlılar, börekler, çörekler...

Paramız da varsa, bir de güzel lokantaya gittiyssek, "Aman şu lezzetli olmuş, bu çok tatlı olmuş..." Birisi eğer bize ikram ediyorsa, diyorlar ki, "Aman Hocam, bir tane daha almaz mısınız?.. Şunu da istemez misin?.." Tabaklar geliyor, gidiyor... Ama bu, işte insanın karnını doyuruyor. Doyuyor, tamam...

İslâm'da bir kere, karnı tıka basa doyurmak doğru değil... Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi var; karnın, midenin üçte bir kısmı yemekle dolacak, üçte bir kısmı su ile dolacak, üçte bir kısmı da boş kalacak... Daha yemeğe iştihası varken, yemekten elini çekmesine dair hadis-i şerifler var. Ama biz şimdi, burada da farklı düşmüştük Peygamber Efendimiz'in bize gösterdiği çizgiden; tokluğu seviyoruz, doyurmayı seviyoruz. "Şöyle bir lokantaya gideyim... Burada çok iyi bir lokanta var, müslüman bir adam; çok temiz malzeme ile çok güzel yemekler yapıyor. Aman hocam, gel şurada bir yemek yiyelim!" diyoruz, ziyafet çekiyoruz kendimize, arkadaşlarımıza, iyice doyuyoruz.

Ama böyle doyduğu zaman, insan neye kuvvet kazanıyor?.. Meàsîyi, isyanları, günahları işlemeğe nefis kuvvet kazanıyor. Yâni, insanın karnı doydu mu, o enerjiyi kazandı mı; bir kere karın dolgunluğu dînî duyguları azaltır, kalbe baskı yapar, hikmetin nurunu söndürür. Bu sefer insan nefsinin esiri olmağa başlar, şehveti kabarmağa başlar. Şehvetinin tatmini için çareler aramağa başlar.

Şehvet, biliyorsunuz şiddetli duygu demek... Yemeğe karşı şehvet, daha başka şeylere karşı şehvet diye kullanılıyor Arapça’da... İşte tok olunca oluyor. Aç olan insanın canı konuşmak bile istemez. Yanına gidersen, “Nasılsın?” dersin, cevap vermez veya kısa keser. Üstelersen, “Başımdan çekil yâ, şimdi karnım aç!” der. Ama tok oldu mu, meydana çıkıp, “Yar bana bir eğlence... Yar bana bir eğlence...” diye Karagöz gibi bağırmağa başlar.

İşte Allah’tan uzaklığın sebebi nedir diyor Peygamber Efendimiz?.. (*Ellezî kuviye bihî ale’l-meàsî*) “İnsanların onun vasıtasıyla günahları işlemeğe kuvvet kazandığı, güçlendiği şey, (*eş-şiba*) tokluktur.” Tokluk da İslâm’da doğru değil. Peygamber Efendimiz sevmiyor. Doyasıya yemeyi sevmiyor. Olsa bile, doyasıya yememeyi tavsiye ediyor.

Buna da ters düşmüşüz. Yiyoruz, yeme imkânımız da var. El- hamdü lillâh memleketimiz bolluk, bereket diyarı, her şey var... Fakat, ondan sonra ölçüyü kaçıırıyoruz. Vücudun ihtiyacı kadar yemek yerine, küçükten beri çocuklara, “Aman

evlâdım, biraz daha ye!.. Yanakların biraz daha tombullaşsın... Aman, bacaklarına bak, ne güzel, lokma gibi!.. Şunun elleri yumuk yumuk, parmakları dolma gibi...” filân derken, zorlayarak, istemiyorum dediği halde, çocuğu yemek yemeye, şişmanlatmağa alıştıırıyoruz.

Büyüdüğü zaman da, delikanlı olduğu zaman da, “Mâşâallah, çok pehlivan! Bir kuzuyu çeviriyor, yiyor. Aslan gibi burma bıyıkları...” filân diyoruz. Bu dışta biraz sıhhat gibi görünüyor ama, orta yaşa geldiği zaman, bu aşırı yemenin zararları hastalıklar halinde patlak vermeye başlıyor. Yâni sıhhî bakımdan doktorların tavsiye etmediği bir durum. Ama biz bunu şey yapıyoruz.

Bir de dînî bakımdan, Peygamber Efendimiz’in tavsiye etmediği bir durum... Çünkü nefis kuvvetleniyor, buseferşehevât-ı nefsânîyyesinin peşinde koşmağa kalkışıyor insan...

Nefsi kuvvetleniyor, günahları işlemek hususunda hazırlığı artmış oluyor, tansiyonu yukarı çıkmış oluyor. İşte onun için, oruç tutmak lâzım diye Efendimiz birinci cümlede söylemişti; “Hikmetin nuru açıktır.” diye.

Arkasından da açıkça ifade etmiş, anlamamak mümkün değil, artık anlamayan da anlasın:

(*Felâ teşbeù bütùneküm*) “Karınlarınızı tıklım tıklım doldurmayınız; (*fetutfiu nûra’l-hikmeti min sudûriküm*) ki hikmetin nurunu kalbinizden söndürmesin!

Yâni, “Hikmetten mahrum bön bir insan, ince duyguları düşünmez, hassaslıktan uzak, şehevât-ı nefsânîyyesinin peşinde koşan insan durumuna gelmesin! Göğüslerinizdeki o hikmet nurunu söndürmesin!”

(*Feinne’l-hikmete testau fi’l-kalbi misle’s-sirâc*) “Hikmet nuru kalpte kandil gibi parlar idi. Ama böyle karnı çok doldurduğun zaman, o hikmet nuru, aç olan insanda kandil gibi parlayan nur, söner.” buyuruyor.

Evet bu garip hadis-i şerifi tamamladık. Biz garibiz aslında, hadis-i şerif garip değil. 20. Yüzyıl’ın müslümanı bir acaib, bir garip, bir şaşılacak durumda... Yâni biz, herhalde başka tahsilleri görerek, başka milletlerin yaşam tarzlarını benimsediğimiz için, değişmişiz. Zevklerimiz değişmiş, görüşlerimiz değişmiş.

Biz tokluğu seviyoruz, Peygamber Efendimiz açlığı tavsiye ediyor... Biz bu asrın müslümanları olarak dünyayı seviyoruz, Peygamber Efendimiz terk-i dünyayı tavsiye ediyor...

Biz zenginlerle, alımlı çalımlı insanlarla oturup kalkmayı seviyoruz; Peygamber Efendimiz, “Allah’a yakınlık fakirleri sevmektir, onlara yakın olmaktır.” buyuruyor...

“İnsanı günahlara kuvvetli kılıp da, Allah’tan uzaklaştıran şey tokluktur. Karnınızı çok doldurmayın! Kandil gibi kalbinizde pırıl pırıl parlayan hikmet nurunu, karnınızı böyle çok doldurup, söndürme durumuna getirmeyin!” diye tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz SAS.

İşte bunların hepsi, aslında bir ay bizim kabul ettiğimiz gerçekler... Ramazanda bunları kabul ediyoruz. Ramazanın dışında başka bir insan oluyoruz. E Ramazan yaklaşıncaya şimdi, ben de, “Ramazan’da iyi müslüman olun!” diye bu hadis-i şerifi uygun seçmiş oldum.

Şimdi bir şey demezsiniz, “Tamam, hocam doğru söylüyor.” dersiniz. Çünkü Şa’ban, arkasından Ramazan geliyor. Zâten oruç tutacağız filân dersiniz. Ama, on bir ayın sultanı, Ramazan, İslâmî eğitimi güzelce aldıktan sonra, iyi müslüman olduktan sonra, öteki on bir ayda iyi müslüman olarak yaşamak için bir eğitim ayıdır bana göre... Onun için, o eğitimi bütün sene uygulamalıyız, öğrendiğimizi tatbik etmeliyiz.

c. Dünyanın İyi veya Kötü Oluşu

Şimdi bu dünya ile ilgili şeyi söylerken, kendimi takviye edecek bir rivayeti de okumak istiyorum. Yâni, “İnsan zengin olduğu halde, amacı ahiret, Allah’ın rızasını kazanmaksa, ahiret ehlidir. Amacı dünyanın hırsı, zevki, keyfi, eğlencesi ise; o zaman müslümanım dese bile, amacı dünya olduğu için, ehl-i dünyadır. Onu terk etmek lâzım!” diye söylemiştim. Şimdi bunu açıklayan bir hadis okuyacağım size konu tamamlansın diye:³

³ Hâkim’in *Müstedrek*’i ve diğer kaynakların rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.348, no:7870; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, 9, no: 6794; Ukaylî, *Duafâ*, c.V, s.310, no:1213; Râmhürmüzî, *el-Emsâl*, c.I, s.26, no:24; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.249; Târık ibn-i Üşeym RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.239, no:6341; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.274, no:24863.

نِعْمَتُ الدَّارِ الدُّنْيَا لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا لِآخِرَتِهِ
حَتَّى يُرْضِيَ رَبَّهُ وَ بِئْسَتِ الدَّارُ الدُّنْيَا لِمَنْ
صَدَّتْهُ عَنْ آخِرَتِهِ وَقَصُرَتْ بِهِ عَنْ رِضَى رَبِّهِ وَإِذَا
قَالَ الْعَبْدُ قَبَّحَ اللَّهُ الدُّنْيَا قَالَتِ الدُّنْيَا قَبَّحَ اللَّهُ
أَعْصَانًا لِرَبِّهِ

(ك. وتعقب وابن الل عن طارق ابن أشيم)

RE. 452/6 (*Ni'meti'd-dâru'd-dünyâ li-men tezevede minhâ li- âhiretihî, hattâ yurdiye rabbehû; ve bi'seti'd-dâru'd-dünyâ li-men saddethü an âhiretihî, ve kasurat bihî an rıdâ rabbihî. Ve izâ kâle'l-abdü: Kabbeha'llâhü'd-dünyâ. Kâleti'd-dünyâ: Kabbeha'l- lâhu a'sânen li-rabbihî.*)

Şimdi bunu açıklayınca, benim dediğimi anlayacaksınız: “Ne iyi yerdir dünya...” diyor Peygamber Efendimiz ilk cümlede. Öteki cümlede de “Ne kötü yerdir dünya...” diyor. Aynı dünya için hem iyi diyor, hem kötü diyor; bundan ders alacağız.

(*Ni'meti'd-dâru'd-dünyâ li-men tezevede minhâ li-âhiretihî*) “Orada yaşarken, ahirete hazırlananlar için dünya yurdu ne güzel yurttur, dünya hayatı ne güzel hayattır.” Neden?.. Çünkü ahirete hazırlanabiliyor, hazırlığını güzel yapabiliyor; cenneti kazanacak, ahirette cennete gidecek.

Cenneti kazanmak için hazırlanma ve kazanma yeri olarak dünya ne güzeldir.

(*Hattâ yurdiye rabbehû*) “Böylece Rabbini hoşnud ederek, ahiretine hazırlık yapıyor. Ne güzel yerdir dünya, böyle olursa, bu tarzda dünya hayatı geçirilirse...”

(*Ve bi'seti'd-dâru'd-dünyâ*) “Ne kötü yerdir, ne fenâ yerdir şu dünya, ne kötü hayattır bu dünya hayatı; (*li-men saddethü an âhiretihi*) ahiretten aldatıp alıkoyuyorsa insanı, (*ve kasurat bihi an rıdâ rabbihî*) ve Rabbinin rızasını kazanmakta onu geri koyuyorsa, kusurlu koyuyorsa, ne fenâ yerdir dünya...”

Demek ki, “İnsan dünya hayatında ahirete hazırlanabiliyorsa, dünya ne iyidir. Rabbinin rızasını kazanabiliyorsa, ne iyidir.

İnsan ahireti düşünemiyor, insana ahireti unutturuyor, hiç aklına getirtirmiyor, keyfiyle, zevkiyle uğraştırıyor da, Allah'ın rızasını kazanmaktan kusurlu tutuyor, uzak tutuyorsa; o zaman dünya ne fenâdır.”

Yâni, dünyada bir kötülük yok, asıl dünyayı yaşayan insanda kötülük var. Adamın durumuna göre, hayatını kullanımına göre, dünya onun için iyi, veya dünya onun için kötü...

(*Ve izâ kâle'l-abdü kabbeha'llâhü'd-dünyâ*) Onun için, bir insan dünyaya lânet ederse, ‘Allah dünyayı kahretsin, rezil etsin, kötü eylesin!’ diye beddua ederse; (*kâleti'd-dünyâ*) dünya da ona der ki: (*Kabbeha'llâhu a'sânâ li-*

rabbihî) ‘Allah, Rabbimize bu sözü söyleyen, daha âsî olan kimseyi rezil etsin, kötü etsin!’ der, o da ona karşılık beddua eder.”

Yâni, kişi kendisinde arasın kusuru, suçu; suç dünyada değil... Dünya hayatını geçirmesini bilmeliyiz. Dünya hayatını yaşarken, ahireti kazanmağa çalışmalıyız.

Sevgili Akra dinleyicileri! Bu hadis-i şerifimle size Ramazan hazırlığını ikaz etmiş, söylemiş oldum.

Peygamber SAS’in, Şa’ban ayında ibadetlere yönelmenizi sağlayacak tavsiyelerini size okumuş oldum. Dünya hakkındaki kanaatlerini, din hakkındaki, dindarlık hakkındaki, hikmet hakkındaki kanaatlerini söylemiş oldum. O halde Şa’ban ayında, bu güzel tavsiyelere uygun olarak, kendimize çeki düzen verelim; kafamızı değiştirelim, fikirlerimizi değiştirelim!

Dindarâne, iyi bir müslüman şuuruna sahip olalım!.. Bu, bir...

Bir de tabii, Peygamber Efendimiz’in sünnetini öğrenmek vazifemiz. Bir de bu ayda, ben size salât ü selâmı çok eylemenizi tavsiye edeceğim. Bu hususta iki hadis okuyup, sözümü bitirmek istiyorum.

d. Bir Salât ü Selâmın Karşılığı

Peygamber SAS Efendimiz, Enes RA'ın rivayet ettiğine göre, buyuruyor ki:⁴

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ
وَحَطَّ عَنْهُ عَشْرَ خَطِيئَاتٍ وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ

(حم. ن. ع. حب. هب. ض. ك. خ. في الألب عن أنس)

RE. 427/11 (*Men sallâ aleyye vâhideten, salla'llàhu aleyhi aşra salevâtin, ve hatta anhu aşra hatîâtin, ve refea lehû aşra derecâtin*)

Ne kadar güzel, müjdeli!.. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sallâ aleyye vâhideten*) “Bir kimse bana bir defa salevât getirirse, bir defacık bana salât ü selâm ederse; (*salla'llàhu aleyhi aşra salevâtin*) Allah ona on salât ü selâm eder; bir...

(*Ve hatta anhu aşra hatîât*) Onun on günahını, hatasını affeder; iki... (*Ve refea lehû aşra derecât*) Onun mânevî rütbesini, derecesini on derece yükseltir.”

Bir salevâtтан bu kadar faydalar hasıl oluyor.

⁴ Neseî, *Sünen*, c.3, s.50, no:1297; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.102, no:12017; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.185, no:904; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.735, no:2018; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.2, s.253, no:8703; Beyhakî, *Şuabü'l- İmân*, c.II, s.210, no:1554; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.21, no:9890; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:643; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.247, no:1566; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.381, no:4487; Enes ibn- i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.1, s.755, no:2163; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.13, no:22779.

Tabii, Allah'ın kuluna salâtı ne demek?.. Yâni, biz Peygamber Efendimiz'e bir salât ü selâm getirince, Allah on salât ü selâm edecek bize... Bu ne demek?..

Allah'ın kula salât ü selâmı, ona rahmetmesi demektir. Bizden duadır ama Allah yaptı mı, Allah'ın rahmeti demektir. Demek ki, Allah on rahmet ihsân edecek, on günahını affedecek, on derece yükseltecek, bir salât ü selâm getirene...

Daha çok olursa?.. Meselâ, biz ihvânımıza, kardeşlerimize diyoruz ki:

“—Günlük vazifelerinizden birisi de yüz defa salevât getirmek...”

Biz mi diyoruz?.. Hayır! Peygamber SAS'ın hadislerinden alarak söylüyoruz. Onun misalini ve delilini söylemiş olacağım.

e.Günde Yüz Defa Salevat Getirmek

Câbir RA'dan rivayet edildiğine göre, buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:⁵

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةٍ قَضَى اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ سَبْعِينَ مِنْهَا لِآخِرَتِهِ وَثَلَاثِينَ مِنْهَا لِدُنْيَاهُ

(ابن النجار عن جابر)

⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.778, no:2232; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.11, no:22775.

RE. 427/12 (*Men sallâ aleyye fî yevmin miete merretin, kada'llàhu lehû miete hâcetin*)
“Bir kimse bana günde yüz defa salât ü selâm getirirse, Allah onun yüz hacetini kaza eder.”
Hacetini kaza etmek ne demek?.. Yüz ihtiyaç duyduğu işi yapar, bitirir, ona verir demek, yüz işini görür demek... (*Seb'îne minhâ li-âhiretihi*) “Bu yüz işin yetmiş tanesi ahirete aittir. Ahirette görecektir faydasını. (*Ve selâsîne minhâ li-dünyâhu.*) Otuz tanesi dünya içindir.”

Buradan anlıyoruz ki, bir insan Peygamber Efendimiz'e yüz salevât getirirse, onun o gün dünyaya ait otuz işini ihsân edecek, görecektir, verecektir, otuz lütf-u ilâhîye erecek; yetmiş tanesi de ahirete kalacak...

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, cuma gününüz mübarek olsun! İkinci gününe girmiş olduğumuz Şa'ban ayınız mübarek olsun... Şa'ban ayı Peygamber Efendimiz'in ayı olduğu için, sünnet-i seniyyesini okuyun, hayatını okuyun, hadislerini okuyun!..

Riyâzu's-Sâlihîn'i bitirin diye rica ettim, tavsiye ettim. Bir de Efendimiz'e salât ü selâmı çokça getirin!..

Bakın, bir salât ü selâm getirince neler kazanıyor insan!.. Bizim tavsiye ettiğimiz, hatırlattığımız, dervişlik vazifesi olarak yapın diye size söylediğimizi, aslında Peygamber Efendimiz işaret buyuruyor. Yüz defa salevât getirdiği zaman da, ne kadar büyük mazhariyetlere insan nâil oluyor. Onun için, Peygamber SAS'e salât ü selâmı bu ayda çoğaltın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri, cümlelerinizi Peygamber Efendimiz'in sevgisine, iltifatına, teveccühüne, rızasına, şefaatine erdirsin...

Gül cemâlini rüyalarınızda görmek nasîb etsin...
Ahirette ona komşu olmak nasîb etsin...

Sizlere de, bizlere de, sevdiklerinize de...

Cumanız mübarek olsun...

Es-selâmü aleyküm, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 12. 1996 - İstanbul

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

